

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“,

обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Книгознание, библиотекознание, библиография – Потребители и ползване на библиотеките), ДВ, бр. 24/ 16. 03. 2018 г.

В определения по процедурата срок са постъпили документите на една кандидатка – гл. ас. д-р Ели Драганова Попова. Тя притежава необходимите по закон научна степен и преподавателски стаж. Конкурсът е обявен след осигуряване на необходимата за длъжността преподавателска натовареност.

Приложената автобиография на кандидатката я представя като специалист с непрестанно желание да разширява и обновява полетата на своята професионална компетентност. Тя завършва последователно обучението си в Държавния библиотекарски институт в София и специалността „Библиотекознание и библиография“ в Минския институт за култура. Работи в РБ „Светослав Минков“ – Перник, в библиотеката при НБУ и в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. През последните години, преди да стане член на Катедра „БНИКП“ при ФФ на СУ, д-р Ели Попова е добре позната като активен участник в инициативите на библиотечната гилдия в България в опитите ѝ да отстоява своите позиции – най-вече чрез създадената преди повече от 25 години ББИА. Въпреки че университетската ѝ преподавателска кариера е сравнително кратка (от 2015), тя много бързо успява да изгради авторитет сред студентите, а и целенасочено да се саморефлексира в тази си роля, което е видно от някои нейни текстове.

Кандидатката по конкурса е представила за оценяване общо 21 публикации: две книги, четири студии (от които две са в съавторство), десет статии (от които две са в съавторство, а пет са доклади от конференции), три публикации (две статии и една студия) на чужди езици и 2 превода от руски език. От оценяване следва да се изключат едната от книгите: *Кариерно развитие на библиотечния персонал в контекста на информационното общество. Част 1. Проучвания 2012-2015. София, Унив. издат., 2016. 244 с.* и една от студиите: *Някои аспекти в развитието на библиотечния персонал в контекста на*

променящата се библиотечна професия и библиотека през последните две десетилетия. В: Годишник на Софийски университет "Св. Климент Охридски", Философски факултет, Книга Библиотечно-информационни науки, Т.8, 2017, с. 175–228., за които кандидатката е придобила научната степен „доктор“ и следователно са в противоречие с изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ. Грите публикации на чужд език са варианти на три от публикациите на български и затова само последните ще бъдат включени в настоящата оценка. Ще си позволя да не се спирам и на двата преводни материала, макар те да са показателни за нивото на владеене на руската професионална терминология от страна на д-р Ели Попова.

Общият обем на останалите 14 публикации е внушителен и напълно достатъчен, за да се очертае авторския почерк на кандидатката. Тя може да бъде определена най-общо като специалистка в полето на библиотекознанието, която от всички възможни аспекти в тази дисциплина си е избрала да изследва преди всичко хора и отношенията между тях – а не толкова ресурси, услуги, технологии, законодателство, статистика, сгради и т. н. Проблемите на онези, които „населяват“ библиотеките или гравитират към тях са повод за повечето ѝ текстове. В тази посока е и темата на дисертацията на Ели Попова, която тя успешно защитава през 2014 г.

Основният труд, който е представила кандидатката е *„Потребители и ползване на библиотеките“* с общ обем 151 с. Той е рецензиран, разгледан и одобрен от катедрен съвет (Протокол № 5/12. 04. 2018 г.). По съдържание е в пълно съответствие със спецификацията на обявения конкурс в рамките на научното направление.

Първото важно обстоятелство е, че авторката има практически опит в материята (както бе отбелязано по-горе тя е работила в два типа библиотеки), която е подготвила, за да организира учебната програма на бъдещите студенти в специалност „Библиотечно-информационни науки“. Второто – Ели Попова схваща дисциплината „Потребители и ползване на библиотеките“ като „комплексна“ и „надграждаща“ и се стреми да я представи балансирано, като отчита всички технологични и психологически аспекти на адекватното библиотечно обслужване на различните потребители (индивидуални или групи). Особено силно приветствам един от акцентите в изградената програма – свързаният с четенето и когнитивния процес като цяло.

Учебното пособие, както го е определила самата авторка, е снабдено с всички необходими реквизити за безпрепятственото и логично протичане на учебния процес. Подобен вид текстове са особено удачни за целите на конкурс като настоящия, тъй като дават реална представа за ефекта от заемането на новата академична длъжност.

Подобна преподавателска саморефлексия се наблюдава и в още две от публикациите на д-р Ели Попова: *"Дигитализация на културното наследство" в контекста на модерното образование по библиотечно-информационни науки. Идеи и практики в Софийския университет" Св. Климент Охридски.*, както и *„Мястото на „Теренна практика 2“ (ТП2) в модерното образование по специалност „Библиотечно-информационни науки“ (БИН). Резултати, опит, перспективи.“* Те показват осъзнатата отговорност, с която кандидатката пристъпва към работата си със студентите.

Някои от публикациите кореспондират с темата на дисертационното изследване на Ели Попова. Такава е статията *„Какво мислят за кариерата в библиотека успешите хора (резултати от задочни интервюта).“* В нея са анализирани разговорите със седем ръководители на български библиотеки (обществени и университетски), като в края се утвърждава необходимостта от по-представително за България изследване по темата. Към тази група може да бъде отнесена и статията *„Ролята на управлението на човешките ресурси за организационната култура в библиотеките“*.

Компетентностите на съвременните библиотекари са изследователски проблем, който трайно интересува кандидатката. В публикацията *„Акценти в развитието на библиотечната организация и на библиотечния персонал в контекста на информационното общество“* Ели Попова изхожда от презумпцията, че независимо от технологичните нововъведения, към които библиотеките трябва да се адаптират *„човешкият фактор не е загубил своята водеща роля и участие като основен двигател за организационна ефективност.“* В статията *„Информационната култура в контекста на професионалните компетентности на съвременния библиотекар“* в центъра на вниманието е необходимостта от промяна в *„картата на знанията и уменията, които съвременният библиотекар трябва да владее и прилага, за да бъде ефективен, търсен, ценен и успешен.“* Новите професионални знания и навици вече са и ще продължат да бъдат в

близко бъдеще основната характеристика на библиотечния служител, който е „едновременно обект, субект и посредник в създаването на информационната култура.“

Интернет „пространствата“ на големите български обществени библиотеки са анализирани в две от представените за рецензиране публикации, които са свързани помежду си и са резултат от реализиран научен проект, финансиран от Философски факултет при СУ. В *„Нови подходи за присъствието на българските регионални библиотеки във виртуалното пространство“* (в съавт. с А. Дончева) е зададена рамката на подготвеното и проведено проучване. Основната задача е била да се установи състоянието на техните уеб сайтове, като се направи оценка „по система от показатели“. Освен за български библиотеки данни са събрани и за 12 чуждестранни (европейски), които са послужили за съпоставка. Крайната цел на проекта е разработването на „примерен модел за информационна архитектура на интернет страниците на регионалните библиотеки“.

Във втората публикация *„Изследване представянето на ефективността на обществените библиотеки във виртуалното пространство. Услугите, достъпът и възможностите за комуникация с потребителите, представени на уебсайтовете на обществените библиотеки“* (в съавт. с Н. Карачоджукова) се вижда част от реализацията на начертана програма. Анализът завършва с формулирането на осем генерални извода, които показват най-вече проблемните страни във формата и съдържанието на уеб страниците, които са свързани със структурирането и актуалността на предлаганата в тях информация и с възможностите за диалог.

Въпросът за ролята на електронните страници на българските регионални библиотеки е централен и в доклада/статията, озаглавена *„Уеб сайтът на съвременната обществена библиотека – ново качество в комуникацията с потребителите (по примера на три регионални библиотеки в България)“*.

Студията *„Социалната значимост на обществената библиотека през призмата на съвременните пространства за межкултурен диалог“* представя най-добре позициите на д-р Ели Попова като библиотековед. Тя определено се солидаризира с възгледа за хуманистичната природа на библиотекознанието и библиотечната практика. В конкретния случай значимостта се обвързва с потенциала и възможностите на библиотеките „за въздействие върху осъществяването на съвременния диалог между хората“ в различните му

формати. Опора и субстанция на подобна абстракция, според авторката, дават редица документи на международни организации (ООН, ЮНЕСКО, ИФЛА, ЕС и др.), добри практики в отделни държави (Холандия, САЩ), примери за трансгранично библиотечно сътрудничество и „културно взаимодействие“ и други актове на социализация чрез библиотеките.

Близка по звучене е и статията (преди това изнесена като доклад) *„Аспектите на свободата в контекста на библиотеката“*. Тук Ели Попова отново набляга на позитивния образ на библиотеките като пространства без бариери, в които всеки, направил свободния си избор да „влезе“ в тях, може да открие аргументи в полза на собственото си разбиране за свобода.

Накрая, но не по значение, следва да се отбележи доклада/статията *„Интересно и любопитно за виното – в дигитални текстове и образи от света и България“*. В нея нагледно се демонстрира ефекта от дигитализацията на графичното (писменото) културно наследство за обогатяване на познанията по определена тема и удоволствието от навигацията в мащабни и добре конструирани масиви от ресурси (дигитални библиотеки). Като основни източници са използвани World Digital Library, Europeana, френската Gallica, DPLA и др.

Краткият преглед на продукцията на д-р Ели Попова подсказва само най-силните страни на нейната инвенция. Със сигурност остават много други скрити качества и потенциал от нейната личност, с които тя ще има възможност в бъдеще да импонира на студентите и да ги увлича в тематични области и дискусии, с които да импулсира интересът им към библиотечно-информационните професии.

Затова, в заключение, изразявам своето изцяло положително становище относно професионалните и изследователските качества на кандидатката, с което гласувам гл. ас. д-р Ели Драганова Попова да заеме академична длъжност „доцент“ в катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ при СУ „Св. Климент Охридски“.

София, 23. 07. 2018 г.

доц. д-р Илко Пенелов